

Bijlage I: Begrippenlijst

bij het toezichtrapport
over de inzet van virtuele agenten
door de AIVD en de MIVD

CTIVD nr. 79

Vastgesteld op 25 juli 2024

Commissie van Toezicht
op de Inlichtingen- en
Veiligheidsdiensten

CTIVD nr. 79

BEGRIPPENLIJST

Bij het toezichtrapport over de inzet van virtuele agenten door de AIVD en de MIVD

Deze lijst licht een aantal begrippen toe die worden gebruikt in het toezichtrapport. De CTIVD streeft bij de gegeven omschrijvingen geen volledigheid na, maar tracht de lezer een zo concreet mogelijk beeld te geven van de betreffende begrippen.

Aantekening houden

De wettelijke verplichting om van de uitoefening van een bevoegdheid aantekening te houden, ook wel aangeduid als verslaglegging (artikel 31 Wiv 2017). Hieraan kan op verschillende manieren invulling worden gegeven.

Agent

Een persoon die door de AIVD of de MIVD wordt ingezet om gericht gegevens te verzamelen (artikel 41 Wiv 2017). Een agent werkt onder verantwoordelijkheid en onder instructie van de AIVD of de MIVD, en kan zowel een eigen medewerker van de diensten zijn als een niet-medewerker.

Algemene bevoegdheid

Bevoegdheden die de AIVD en de MIVD kunnen inzetten ten behoeve van hun taakstelling, niet zijnde bijzondere bevoegdheden. Voor het inzetten van deze bevoegdheden is geen toets van de rechtmatigheid van de door de betrokken minister gegeven toestemming benodigd van de Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (TIB).

Behoorlijkheid

Algemeen vereiste van gegevensverwerking (artikel 18 lid 2 Wiv 2017). Hieronder valt onder meer een weging van de proportionaliteit van de gegevensverwerking. Bij de proportionaliteit gaat het om een afweging tussen het belang van de gegevensverwerking voor het inlichtingenonderzoek en de ernst van de inbreuk die op de fundamentele rechten van de betrokkene wordt gemaakt.

Bijzondere bevoegdheid

Een bevoegdheid van de dienst waarin een specifieke inbreuk op de fundamentele rechten van de burger is geregeld, alsmede de voorwaarden waaronder deze mag worden toegepast. De toepassing van een bijzondere bevoegdheid heeft veelal een heimelijk karakter. Voorbeelden van bijzondere bevoegdheden zijn observeren, tappen en hacken. De bijzondere bevoegdheden zijn neergelegd in paragraaf 3.2.5 van de Wiv 2017. Voor alle gegevens verkregen door uitoefening van bijzondere bevoegdheden geldt tevens de relevantiebeoordeling ex artikel 27 Wiv 2017.

Bulk	Een grote hoeveelheid gegevens.
Bulkdataset	Een grote gegevensverzameling waarvan het merendeel van de gegevens betrekking heeft op organisaties en/of personen die geen onderwerp van onderzoek van de diensten zijn en dat ook nooit zullen worden.
Dark web	Het dark web bestaat uit het gedeelte van het internet waar de IP-adressen van genetwerkte computers verborgen zijn door middel van speciale software, zoals The Onion Router (Tor).
Deep web	Het deep web is het gedeelte van het internet dat niet geïndexeerd is door de voor het reguliere internet gebruikelijke zoekmachines, maar dat wel feitelijk toegankelijk is als men de website bezoekt.
Fundamentele rechten	Grondrechten die o.a. zijn neergelegd in internationale verdragen en uitgelegd in jurisprudentie, zoals het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM). Voorbeelden van deze rechten zijn het recht op eerbiediging van privé, familie- en gezinsleven (privacy), de vrijheid van meningsuiting en het recht op vrijheid en veiligheid.
Gegevensverwerking	Elke handeling of elk geheel van handelingen met betrekking tot gegevens, waaronder in ieder geval het verzamelen, vastleggen, ordenen, bewaren, bijwerken, wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiding, of enige andere vorm van terbeschikkingstelling, samenbrengen, met elkaar in verband brengen, alsmede het afschermen, uitwissen of vernietigen van gegevens (artikel 1 sub f Wiv 2017).
Informant	Een persoon of instantie tot wie de dienst zich kan wenden om gegevens te verzamelen (artikel 39 Wiv 2017). Een informant wordt niet aangestuurd en wordt geacht vanuit zijn of haar gebruikelijke activiteiten informatie te kunnen verstrekken.
Inlichtingendienst	Een dienst die onderzoek doet naar andere landen om (potentiële) dreigingen voor de eigen nationale veiligheid te onderkennen.
Onrechtmatig	Bij het oordeel onrechtmatig is er sprake van strijdigheid met wet- en regelgeving. Deze wet- en regelgeving bestaat uit de Wiv 2017, jurisprudentie en door de ministers naar aanleiding van eerdere toezichtrappen overgenomen aanbevelingen. Bij de beoordeling wordt rekening gehouden met de aard van de belangen waarop een inbreuk wordt gemaakt en met de ernst van de inbreuk.
Onzorgvuldig	Bij het oordeel onzorgvuldig is er sprake van een tekortkoming in beleid, werkwijze of processen die (toekomstige) onrechtmatigheden in de hand kan werken.
Persoonsgegevens	Gegevens die betrekking hebben op een identificeerbare of geïdentificeerde, individuele natuurlijke persoon (zoals een naam of een foto), zoals genoemd in artikel 1, aanhef en onder e, Wiv 2017.

Taakuitvoering	De uitvoering van de taken zoals die zijn omschreven in artikel 8 lid 2 Wiv 2017 (AIVD) en artikel 10 lid 2 Wiv 2017 (MIVD).
Target	Een persoon of organisatie waar de AIVD of MIVD onderzoek naar verricht.
TIB	Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden. Een commissie die vooraf – na toestemming van de minister van BZK of Defensie – toetst of de inzet van specifieke bijzondere bevoegdheden door de AIVD en de MIVD rechtmatig is. Het oordeel van de TIB is bindend.
Toestemmingsverzoek	Het document waarin toestemming voor de inzet van de bijzondere bevoegdheid gemotiveerd wordt verzocht aan de daarvoor verantwoordelijke autoriteit.
Veiligheidsdienst	Een dienst die onderzoek doet naar personen en organisaties die mogelijk een gevaar vormen voor het voortbestaan van de democratische rechtsorde, voor de veiligheid of voor andere gewichtige belangen van de staat, dan wel voor de veiligheid en de paraatheid van de krijgsmacht.
Wiv 2017	Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017. Deze wet is op 1 mei 2018 in werking getreden. Door middel van de Wijzigingswet Wiv 2017 is de wet op enkele onderdelen verduidelijkt of aangepast. Deze wijzigingen zijn op 15 juli 2021 in werking getreden.
Zorgplicht	Wettelijke verplichting die de diensthoofden hebben om ervoor zorg te dragen dat er technische, personele en organisatorische maatregelen zijn en worden getroffen om de onder hen ressorterende medewerkers rechtmatig hun taken met betrekking tot gegevensverwerking te laten uitvoeren en daar voortdurend controle op uit te oefenen. De zorgplicht ziet ook op de bevordering van de juistheid en de volledigheid van de gegevens die worden verwerkt en de kwaliteit van de gegevensverwerking.
Zorgvuldigheid	Algemeen vereiste van gegevensverwerking. Dit vereiste heeft betrekking op onder meer de inhoudelijke juistheid en de correcte weergave van de gegevens die worden verwerkt (artikel 18 lid 2 Wiv 2017).

Oranjestraat 15, 2514 JB Den Haag
Postbus 85556, 2508 CG Den Haag

T 070 315 58 20

E info@ctivd.nl | www.ctivd.nl